

Grondwettelijk Hof

**Arrest nr. 23/2022
van 10 februari 2022
Rolnummer : 7469**

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Bergen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters P. Nihoul en L. Lavrysen, en de rechters J.-P. Moerman, T. Giet, R. Leysen, J. Moerman, M. Pâques, Y. Kherbache, T. Detienne, D. Pieters, S. de Bethune en E. Bribosia, bijgestaan door de griffier F. Meersschart, onder voorzitterschap van voorzitter P. Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij arrest van 24 november 2020, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 26 november 2020, heeft het Hof van Beroep te Bergen de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen inzake de toegang tot de rechter, in zoverre het niet ertoe verplicht dat het exploit van betekening van een vonnis, op straffe van nietigheid, melding maakt van de rechtsmiddelen, van de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden ingesteld en van de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen ?

2. Bestaat, in voorkomend geval, een met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet strijdig verschil in behandeling tussen een rechtzoekende aan wie de griffie kennisgeeft van een vonnis en die, met toepassing van artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek, een kennisgeving ontvangt waarin de rechtsmiddelen, de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden ingesteld en de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen, worden vermeld, en een rechtzoekende aan wie

een gerechtsdeurwaarder een vonnis betekent, waarbij het exploit van betekening geen enkele van die vermeldingen moet bevatten, met toepassing van artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Schaffner, advocaat bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 8 december 2021 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Giet en S. de Bethune te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij de Ministerraad binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 22 december 2021 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 22 december 2021 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

In het voor de verwijzende rechter hangende geschil staat een onderneming voor vastgoedontwikkeling tegenover de mede-eigenaars van een appartementsgebouw dat door die onderneming werd opgericht en waarvan de appartementen door haar werden verkocht. Een vonnis van 12 september 2019 waarbij de voorlopige of definitieve oplevering van de werken wordt geweigerd, wordt betekend aan de betrokken onderneming op 22 april 2020, ter gelegenheid van de hervatting van de betekening van de niet-dringende akten door de deurwaarders, na de lockdown ten gevolge van de Covid-19-pandemie.

Bij zijn onderzoek van de ontvankelijkheid van het verzoekschrift tot hoger beroep neergelegd op 15 juni 2020 stelt de verwijzende rechter vast dat die datum veel later is dan de termijnen zoals die eerst zijn verlengd bij het bijzonderemachtenbesluit nr. 2 en vervolgens tot 17 mei 2020 bij het koninklijk besluit van 28 april 2020, en dat de appellante niet concreet aantoont dat zij zich bevond in een situatie van overmacht.

De betrokken onderneming is evenwel van mening dat die betekening onvolledig was, daar daarin niet werd vermeld dat de betekening beroepstermijnen doet lopen, zodat het recht van de rechtzoekende op een daadwerkelijk beroep niet was gewaarborgd. De appellante voor de verwijzende rechter vergelijkt haar situatie met die van de rechtzoekenden aan wie van de vonnissen wordt kennisgegeven, daar artikel 792, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek oplegt dat de rechtsmiddelen en de termijnen in een kennisgeving worden vermeld; zij herinnert ook aan het bestaan van een ontwerp van artikel 46*bis* van het Gerechtelijk Wetboek dat die vermeldingen vereiste, ontwerp dat evenwel niet in werking is getreden.

De verwijzende rechter herinnert eraan dat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens het recht verankert om te worden ingelicht over de rechtsmiddelen en termijnen, en dat die rechtspraak niet uitsluitend in strafzaken van toepassing is. Zelfs indien de kennisgeving aanzienlijk verschilt van de betekening en minder waarborgen vertoont dan die welke zijn vervat in een door een deurwaarder opgemaakte akte, is de toegang tot de informatie betreffende de rechtsmiddelen en termijnen een voorwaarde voor de toegang tot de rechter, recht dat erkend is door de interne rechtscolleges, en met name door het Hof van Cassatie in een arrest van 29 januari 2016. De verwijzende rechter beslist in te gaan op het voorstel van de appellante en aan het Hof de twee hiervoor weergegeven prejudiciële vragen te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. In zijn memorie onderstreept de Ministerraad allereerst dat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens waaraan de verwijzende rechter refereert, niet kan worden omgezet naar de thans onderzochte zaak. Die rechtspraak heeft immers betrekking op ofwel veroordelingen, ofwel een beslissing tot verval van het ouderlijk gezag met een termijn van hoger beroep van slechts tien dagen, gewezen bij verstek, ten aanzien van rechtzoekenden die geen advocaat hebben kunnen raadplegen. Het arrest van het Hof van Cassatie van 29 januari 2016 betreft overigens ook een bij verstek gewezen vonnis waarbij de eiser in cassatie onverschoonbaar was verklaard.

De situatie in het onderhavige geval toont aan dat het recht van toegang tot de rechter van de appellante voor de verwijzende rechter niet in wezen is aangetast. De appellante wenste immers hoger beroep in te stellen tegen een vonnis dat te haren aanzien op tegenspraak was gewezen, waarbij zij werd vertegenwoordigd door een advocaat in de beroepsprocedure. Bovendien is de appellante een vennootschap voor vastgoedontwikkeling en kan zij in die zin niet worden gelijkgesteld met een gewone particulier. Ten slotte was de appellante de eisende partij in eerste aanleg; zij was dus op de hoogte van de inzet van het geschil waaraan zij ten grondslag lag. Te dezen bedraagt de beroepstermijn één maand en zijn de gevolgen van de beslissing louter financieel.

De Ministerraad vraagt daarentegen het Hof de rechtspraak van zowel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens als de Raad van State die van toepassing is inzake zorgvuldigheid wanneer in rechte wordt getreden, naar de onderhavige zaak om te zetten.

A.1.2. Ten aanzien van het ontwerp van artikel 46*bis* van het Gerechtelijk Wetboek herinnert de Ministerraad eraan dat die tekst, hoewel die is aangenomen door de Kamer, niet van kracht is, daar die niet is bekrachtigd en afgekondigd door de Koning, in Zijn hoedanigheid van derde orgaan van de wetgevende macht.

Die ontstentenis van afkondiging is te verklaren door aanzienlijke praktische moeilijkheden die een dergelijke bepaling met zich zou hebben meegebracht en waarop is gewezen in het kader van de parlementaire debatten: de middelen, vormen en termijnen van beroep kunnen immers – niettegenstaande de gemeenrechtelijke termijn van één maand bepaald in artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek – variëren naar gelang van de materie, de aard van de zaak, het rechtscollege dat de beslissing heeft gewezen en soms zelfs naar gelang van de specifieke kenmerken van het onderhavige geval.

Voor het overige staat die oplossing, hoewel sommige auteurs ervoor pleiten dat het rechtscollege zelf in zijn beslissing de rechtsmiddelen aangeeft die tegen haar openstaan, los van de hier onderzochte prejudiciële vragen.

A.2. De Ministerraad is in hoofdorde van mening dat het antwoord op de prejudiciële vragen niet nuttig is om het geschil op te lossen, in zoverre aan het Hof vragen worden gesteld over de grondwettigheid van een lacune in de wetgeving die, ook al wordt zij vastgesteld door het Hof, niet tot gevolg zou hebben dat het door de appellante voor de verwijzende rechter ingestelde hoger beroep noodzakelijkerwijs ontvankelijk dient te worden verklaard.

Los van het antwoord van het Hof en van een eventuele vaststelling van ongrondwettigheid moet de verwijzende rechter immers nagaan of de procedure is gevolgd overeenkomstig de vereisten van het eerlijk proces en of er sprake was van overmacht – hetgeen, volgens de verwijzende rechter, niet concreet is aangetoond – in het licht van de voor hem aangebrachte feitelijke situatie, waaruit duidelijk blijkt dat de appellante, in alle gevallen, geen blijk heeft gegeven van de vereiste zorgvuldigheid om haar hoger beroep in te stellen.

A.3.1. De Ministerraad is in ondergeschikte orde van mening dat de prejudiciële vragen ontkennend dienen te worden beantwoord.

A.3.2. Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag onderstreept de Ministerraad dat de in het geding zijnde bepaling niet op onevenredige wijze afbreuk doet aan het recht op toegang tot een rechter. De rechtzoekenden zijn immers op duidelijke en toegankelijke wijze ingelicht over het bestaan van eventuele rechtsmiddelen en de termijnen ervan, daar artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de

beroepstermijn in de regel een maand bedraagt vanaf de betekening. Die gemeenrechtelijke regel is elementair in het gerechtelijk recht en is duidelijk toegankelijk en raadpleegbaar voor de rechtzoekende, die in voorkomend geval advies kan inwinnen van een jurist of een advocaat.

Bovendien zou het contraproductief of zelfs niet realistisch zijn om van de gerechtsdeurwaarders – die niet worden verondersteld de expertise van een advocaat of een griffier te hebben – te verwachten dat zij in elke akte van betekening, soms in dringende gevallen, de middelen, vormen en termijnen van beroep aangeven tegen de betekende beslissing. Het risico om de beroepsaansprakelijkheid van de deurwaarder in het geding te brengen, zou aldus de algemene werking van het gerecht aanzienlijk kunnen vertragen en de gevolgen van een vergissing vanwege de deurwaarder bij het vermelden van de middelen, vormen en termijnen van beroep zouden moeten worden geëvalueerd.

A.3.3. Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag is de Ministerraad van mening dat het Hof reeds heeft geantwoord op zeer vergelijkbare vragen en dat de lering uit die arresten te dezen zou kunnen worden omgezet.

Gelet op de beoordelingsbevoegdheid waarover de wetgever beschikt, verplicht het feit dat hij in bepaalde vermeldingen heeft voorzien voor de kennisgeving van de vonnissen, hem niet ertoe in die vermeldingen te voorzien voor de betekening van de vonnissen, temeer daar de in het gemeen recht toepasselijke regels – te dezen de beroepstermijn van een maand – de rechten van de betrokken personen niet op onevenredige wijze beperken, zoals is aangetoond ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag.

- B -

B.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt :

« Het exploit van betekening moet door de optredende gerechtsdeurwaarder ondertekend zijn en vermelden :

1° de dag, de maand en het jaar, en de plaats van de betekening;

2° de naam, de voornaam, de woonplaats en, in voorkomend geval, het gerechtelijk elektronisch adres of het adres van elektronische woonstkeuze, de hoedanigheid en de inschrijving in de Kruispuntbank van ondernemingen van de persoon op wiens verzoek het exploit wordt betekend;

3° de naam, de voornaam, de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats en, in voorkomend geval, het gerechtelijk elektronisch adres of adres van elektronische woonstkeuze en de hoedanigheid van de persoon voor wie het exploit bestemd is;

4° de naam, voornaam en, bij voorkomend geval, de hoedanigheid van de persoon aan wie afschrift ter hand gesteld is, of in het geval bedoeld in artikel 38, § 1, het achterlaten van het afschrift, of in de gevallen bedoeld in artikel 40, de afgifte van het exploit op de post;

5° de naam en de voornaam van de gerechtsdeurwaarder en het adres van zijn kantoor;

6° de omstandige opgave van de kosten der akte.

De persoon aan wie het afschrift wordt ter hand gesteld, tekent het origineel voor ontvangst. Weigert hij te tekenen, dan maakt de deurwaarder daarvan melding in het exploit ».

B.2. Met de eerste prejudiciële vraag wordt het Hof verzocht de bestaanbaarheid na te gaan van de in het geding zijnde bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen die het recht op toegang tot de rechter waarborgen, in zoverre zij niet oplegt dat het exploit van betekening van een vonnis, op straffe van nietigheid, melding maakt van de rechtsmiddelen, van de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden aangewend en van de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen.

Met de tweede prejudiciële vraag wordt het Hof verzocht de bestaanbaarheid na te gaan van de in het geding zijnde bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen die het recht op toegang tot de rechter waarborgen, in zoverre zij een onverantwoord verschil in behandeling zou invoeren tussen, enerzijds, de rechtzoekende aan wie de griffie kennisgeeft van een vonnis, waarbij de kennisgeving, overeenkomstig artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek, melding maakt van de rechtsmiddelen, van de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden aangewend en van de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen, en, anderzijds, de rechtzoekende aan wie een gerechtsdeurwaarder een vonnis betekent, waarbij het exploit van betekening geen enkel van die vermeldingen moet bevatten.

B.3.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek, in zoverre die bepaling niet vereist, op straffe van nietigheid, dat in de betekening van een vonnis melding wordt gemaakt van de rechtsmiddelen, van de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden aangewend, en van de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om ervan kennis te nemen.

Het Hof moet nagaan of het feit dat die vermeldingen niet vereist zijn in de betekening van een vonnis, bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen die het recht op toegang tot de rechter waarborgen.

B.3.2. Gelet op de onderlinge samenhang ervan, onderzoekt het Hof beide vragen samen.

B.4. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.5. Het recht op toegang tot de rechter, dat een aspect vormt van het recht op een eerlijk proces, kan worden onderworpen aan ontvankelijkheidsvoorwaarden, met name ten aanzien van het instellen van een rechtsmiddel binnen een bepaalde termijn. Die voorwaarden mogen evenwel niet ertoe leiden het recht dermate te beperken dat het in wezen wordt aangetast.

Het recht op toegang tot de rechter wordt geschonden indien de regeling ervan niet langer de rechtszekerheid en de goede rechtsbedeling dient, maar veeleer een soort barrière vormt die de rechtsonderhorige verhindert dat zijn geschil ten gronde door de bevoegde rechter wordt beoordeeld (EHRM, 27 juli 2006, *Efstathiou e.a. t. Griekenland*, § 24; 24 februari 2009, *L'Erablière ASBL t. België*, § 35).

B.6.1. Het behoort tot de beleidskeuze van de wetgever om te bepalen op welke wijze het meedelen van akten van rechtspleging wordt geregeld en welke de nadere regels zijn waaronder die mededeling geschiedt.

Wanneer de wetgever een wijze van mededeling van de rechterlijke beslissingen kiest, staat het eveneens aan hem om, indien hij dat nodig acht, de vermelding van bepaalde inlichtingen ten behoeve van de adressaten ervan op te leggen.

B.6.2. Artikel 32, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek definieert de betekening als « de afgifte van een origineel of een afschrift van de akte; zij geschiedt bij

gerechtsdeurwaardersexploot of, in de gevallen die de wet bepaalt, in de vormen die deze voorschrijft ». De betekening bij deurwaardersexploot vormt de algemene regel in het gerechtelijk privaatrecht voor de mededeling van de akten van rechtspleging, waaronder de rechterlijke beslissingen.

Overeenkomstig artikel 46, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek kan van de betekening bij deurwaardersexploot alleen worden afgeweken in de bij de wet bepaalde gevallen, en dit door een kennisgeving bij gerechtsbrief. De nadere regels inzake de gemeenrechtelijke kennisgeving, geregeld in artikel 46, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, verschillen van die waarin is voorzien voor de kennisgeving van de beslissingen bedoeld in artikel 792, tweede en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

B.6.3. Als wijze van gemeenrechtelijke mededeling van de rechterlijke beslissingen heeft de betekening tot doel, enerzijds, de adressaat ervan in te lichten over de inhoud van de betekende beslissing, die aldus uitwerking kan hebben, en, anderzijds, de termijnen van beroep, waaronder de gemeenrechtelijke termijn van hoger beroep bepaald in artikel 1051, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, te doen ingaan. Artikel 57, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat, tenzij de wet anders voorschrijft, de termijn van verzet, van hoger beroep en van voorziening in cassatie ingaat vanaf de betekening.

Overeenkomstig het in het geding zijnde artikel 43, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek moet het exploot van betekening verschillende vermeldingen bevatten.

Artikel 47*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, zoals ingevoegd bij artikel 13 van de wet van 25 mei 2018 « tot vermindering en herverdeling van de werklust binnen de rechterlijke orde », bepaalt :

« De in dit hoofdstuk opgenomen bepalingen zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid.

Ingeval de betekening of de kennisgeving van een beslissing nietig is, neemt de termijn om een rechtsmiddel aan te wenden geen aanvang ».

Onder de vermeldingen die, op straffe van nietigheid, de betekening van een vonnis moet bevatten, legt de in het geding zijnde bepaling niet op dat melding moet worden gemaakt van

de rechtsmiddelen, van de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden ingesteld en van de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen.

B.7.1. Zoals vervangen bij artikel 20 van de wet van 12 januari 1993 « houdende een urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving » en gewijzigd bij de wetten van 24 april 2003 en 13 december 2005, bepaalt artikel 792, tweede en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek :

« In afwijking van het vorige lid, voor de zaken opgesomd in artikel 704, § 2, alsook inzake adoptie brengt de griffier binnen de acht dagen bij gerechtsbrief het vonnis ter kennis van de partijen.

Op straffe van nietigheid vermeldt deze kennisgeving de rechtsmiddelen, de termijn binnen welke dit verhaal moet worden ingesteld evenals de benaming en het adres van de rechtsmacht die bevoegd is om er kennis van te nemen ».

B.7.2. Volgens artikel 792, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in de aangelegenheden van sociale zekerheid vermeld in artikel 704, § 2, van hetzelfde Wetboek en voor de beslissingen inzake adoptie, brengt de griffier binnen acht dagen bij gerechtsbrief het vonnis ter kennis van de partijen. Die kennisgeving vermeldt, op straffe van nietigheid, de rechtsmiddelen, de termijn binnen welke die moeten worden ingesteld, alsmede de benaming en het adres van de rechtsmacht die bevoegd is om kennis ervan te nemen (artikel 792, derde lid). Die bepaling moet het mogelijk maken « de personen en organisaties die het voorwerp zijn van een beslissing [...], snel in te lichten » (*Parl. St.*, Kamer, B.Z. 1991-1992, nr. 630/5, p. 63).

De in artikel 792, tweede en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek vervatte regeling vormt een uitzondering op de in de artikelen 791 en 792, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek vervatte gemeenrechtelijke regeling, betreffende het meedelen van rechterlijke beslissingen.

Volgens artikel 791 van het Gerechtelijk Wetboek wordt de uitgifte van het vonnis door de griffier afgegeven aan de partijen in het geding die erom verzoeken en dit met het oog op de betekening en de uitvoering van dat vonnis. Volgens artikel 792, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek zendt de griffier, binnen acht dagen na de uitspraak van het vonnis, bij

gewone brief een niet-ondertekend afschrift van het vonnis aan elke partij of, in voorkomend geval, aan hun advocaten.

De in artikel 792, tweede en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek vervatte regeling verschilt van de gemeenrechtelijke regeling, doordat de erin bedoelde kennisgeving, enerzijds, gebeurt door de griffier bij gerechtsbrief, en, anderzijds, de rechtsmiddelen, de termijn binnen welke die moeten worden ingesteld, en de benaming en het adres van de rechtsmacht die bevoegd is om kennis ervan te nemen, moet vermelden. In de gemeenrechtelijke regeling zendt de griffier weliswaar een niet-ondertekend afschrift van het vonnis aan de partijen of hun advocaten, maar het komt toe aan de belanghebbende partij om de uitgifte van het vonnis bij de griffier op te vragen en die bij deurwaardersexploot te laten betekenen aan de overige partijen.

B.8. Hoewel de wetgever, zoals het Hof heeft geoordeeld bij zijn arresten nrs. 142/2002 (B.5 en B.6), 40/2007 (B.6.2) en 16/2008 (B.9), zonder discriminatie, in de bijzondere aangelegenheden bedoeld in artikel 792, tweede en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, vermocht te voorzien in specifieke regels ten aanzien van de vermeldingen die in de kennisgeving worden geëist, dient hier te worden nagegaan of de ontstentenis van vermeldingen met betrekking tot de rechtsmiddelen, in de gemeenrechtelijke wijze van mededeling die de betekening vormt, de toegang tot de rechter van de betrokken rechtzoekenden niet op discriminerende wijze kan belemmeren.

B.9.1. Teneinde de daadwerkelijke uitoefening van de rechtsmiddelen binnen de termijn die ingaat vanaf de betekening te kunnen waarborgen, dienen in beginsel aan de adressaat van de betekening afdoende waarborgen te worden geboden om op korte termijn en zonder buitengewone inspanningen te kunnen kennisnemen van de stukken die hem worden toegezonden, maar ook van de nadere regels van beroep tegen het vonnis dat hem is meegedeeld.

B.9.2. Het recht om beroep in te stellen, mag weliswaar worden omgeven met procedurele vereisten bij het aanwenden van rechtsmiddelen, maar die vereisten mogen het de rechtzoekenden niet onmogelijk maken de beschikbare rechtsmiddelen aan te wenden (EHRM, 28 oktober 1998, *Pérez de Rada Cavanilles t. Spanje*, §§ 44-45; 24 mei 2007, *Da Luz Domingues Ferreira t. België*, § 57; 1 maart 2011, *Faniel t. België*, § 26). De regels

met betrekking tot het naleven van termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden, beogen een behoorlijke rechtsbedeling en inzonderheid ook de rechtszekerheid te waarborgen (EHRM, 28 oktober 1998, *Pérez de Rada Cavanilles t. Spanje*, § 45).

Teneinde het recht op toegang tot de rechter te waarborgen, is het niet alleen van belang dat de regels met betrekking tot de mogelijkheden inzake de rechtsmiddelen en de termijnen duidelijk worden gesteld, maar ook dat zij zo expliciet mogelijk aan de rechtzoekenden ter kennis worden gebracht zodat dezen gebruik ervan kunnen maken overeenkomstig de wet. Dat geldt inzonderheid voor een persoon die bij verstek wordt veroordeeld, die bij de betekening van dat vonnis onmiddellijk op een betrouwbare en officiële manier moet worden geïnformeerd over de beschikbare rechtsmiddelen, de termijnen om die aan te wenden en de te respecteren vormvereisten (EHRM, 24 mei 2007, *Da Luz Domingues Ferreira t. België*, §§ 58-59; 29 juni 2010, *Hakimi t. België*, §§ 35-36; 1 maart 2011, *Faniel t. België*, § 30); hetzelfde geldt voor een rechtzoekende die niet wordt vertegenwoordigd door een advocaat en betrokken is bij een burgerlijke procedure (EHRM, 31 januari 2012, *Assunção Chaves*, § 81) en « op duidelijke, betrouwbare en officiële wijze moet worden geïnformeerd over de rechtsmiddelen en de vormen en termijnen van beroep » (§ 87). Hoewel zij op bijzondere wijze van toepassing zijn op de voormelde situaties, gelden die wezenlijke vereisten inzake het recht op toegang tot de rechter, dat een aspect van het recht op een eerlijk proces vormt, op algemene wijze ten aanzien van iedere rechtzoekende, die moet weten welk gevolg kan worden gegeven aan een vonnis, zodat die vereisten van toepassing zijn op de betekening van een vonnis, die, zoals is vermeld in B.6.2, de algemene regel in het gerechtelijke privaatrecht vormt voor de mededeling van de vonnissen.

De vermelding van het bestaan van rechtsmiddelen in de betekening van een jurisdictionele beslissing is een essentieel element van het algemeen beginsel van behoorlijke rechtsbedeling en van het recht op toegang tot de rechter. Het recht op een eerlijk proces vereist immers niet alleen dat de mogelijkheden en termijnen om rechtsmiddelen aan te wenden, duidelijk worden gesteld, maar ook dat zij zo expliciet mogelijk aan de rechtzoekende ter kennis worden gebracht. Dat is precies het doel zelf van een betekening, namelijk de rechtzoekende inlichten.

B.9.3. De Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat hebben, in de regeerperiode 1991-1995, een ontwerp van artikel 46*bis* van het Gerechtelijk Wetboek aangenomen (*Parl.*

St., Kamer, 1992-1993, nrs. 962/1 e.v.), dat tot doel had te waarborgen dat de nadere regels van beroep worden vermeld, met name, in de betekening. Die bepaling is evenwel niet afgekondigd door de Koning.

B.10. In zoverre het niet erin voorziet dat, bij de betekening van een vonnis, de rechtsmiddelen, de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden aangewend, alsook de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen, moeten worden vermeld, is artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen die het recht op toegang tot de rechter waarborgen.

B.11. Teneinde de rechtszekerheid te vrijwaren ten aanzien van de gevolgen van de betekeningen die niet zouden voldoen aan die wezenlijke waarborgen en teneinde de wetgever de nodige tijd te laten om de nadere regels inzake die informatie te bepalen, dienen de gevolgen van de ongrondwettig verklaarde bepaling te worden gehandhaafd in de in het dictum aangegeven mate.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- In zoverre het niet erin voorziet dat, bij de betekening van een vonnis, de rechtsmiddelen, de termijn waarbinnen dat rechtsmiddel of die rechtsmiddelen moeten worden aangewend, alsook de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om daarvan kennis te nemen, moeten worden vermeld, schendt artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen die het recht op toegang tot de rechter waarborgen.

- De gevolgen van de betekeningen die overeenkomstig artikel 43 van het Gerechtelijk Wetboek zijn of zullen worden uitgevoerd, worden gehandhaafd tot de aanneming, door de wetgever, van een bepaling die verzekert dat, bij de betekening van een vonnis, de voormelde vermeldingen ter kennis worden gebracht van de rechtzoekende, en uiterlijk tot en met 31 december 2022.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 10 februari 2022.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

P. Nihoul